

Sygn. akt III AUa 1595/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lutego 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha (spr.)

Sędziowie: SSA Janina Kacprzak

del. SSO Karol Kotyński

Protokolant: st. sekr. sąd. Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 lutego 2018 r. w Ł.

sprawy A. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł.

o emeryturę

na skutek apelacji A. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 25 października 2016 r. sygn. akt VIII U 2094/15

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1595/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 czerwca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił A. K. prawa do emerytury z uwagi na nieudowodnienie wymaganego 15. letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od tej decyzji A. K. wskazał, że w spornym okresie zatrudnienia w Cukrowni (...) na stanowisku kierownika warsztatów mechanicznych sprawował nadzór nad pracownikami, a także zajmował się naprawą silników, instalacji i urządzeń na wydziałach produkcyjnych będących w ruchu, toteż pracował w warunkach szczególnych. Organ rentowy domagał się oddalenia odwołania.

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 25 października 2016 r. odwołanie ubezpieczonego oddalił.

Sąd Okręgowy ustalił, że A. K., urodzony (...), nie będący członkiem OFE, w dniu 17 kwietnia 2015 r. wystąpił do ZUS o emeryturę. A. K. posiada wykształcenie wyższe techniczne - inżynier mechanik. Ogólny staż ubezpieczeniowy wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 25 lat.

W okresie od 2 maja 1985 r. do 30 listopada 1987 r. oraz od 1 lipca 1988 r. do 31 grudnia 1998 r. odwołujący był zatrudniony w Krajowej Spółce (...) S.A w T. Oddział „Cukrownia (...), będącej następcą prawnym Cukrowni (...) S.A. w D. na stanowisku kierownika warsztatów mechanicznych i mechanika zmianowego.

Sąd ustalił, że z dniem rozpoczęcia w przedmiotowym przedsiębiorstwie kampanii cukrowniczej powołano wnioskodawcę na stanowisko mechanika zmianowego. Do zakresu jego obowiązków należało także zabezpieczenie ruchu pod względem mechaniczno - energetycznym, w tym nadzór nad kotłownią i turbinownią na zmianie kierowanej przez ubezpieczonego. Zatrudniający A. K. zakład pracy prowadził produkcję w okresie 3 - 4 miesięcy podczas kampanii cukrowej. Na czas kampanii cukrowniczej odwołujący jako mechanik zmianowy podlegał kierownikowi zmiany. Natomiast wnioskodawcy podlegali wszyscy pracownicy utrzymania ruchu z wydziału mechanicznego, elektrycznego, energetycznego oraz inni pracownicy oddelegowani z innych wydziałów do realizacji zadań specjalnych. Do obowiązków A. K. na zmianie należało m.in. utrzymanie ciągłości ruchu zakładu, zapewnienie prawidłowej i bezawaryjnej pracy maszyn i urządzeń, w tym urządzeń kotłowni, turbinowni, elektrowni, wapniarni, suszarni, zapobieganie awariom, szkolenie na stanowisku pracy, nadzór nad podległymi pracownikami, nad właściwą eksploatacją maszyn i urządzeń, nadzór i ochrona powierzonego mienia. W okresie kampanii cukrowniczej wnioskodawca sprawował stały i bezpośredni dozór na oddziałach i wydziałach przy produkcji cukru. Produkcja odbywała się tylko w okresie kampanii, a zadaniem kierownika w tym okresie było utrzymanie wszystkich maszyn i urządzeń w ruchu.

A. K. w okresie remontowym, czyli pozakampanijnym, pracował w warsztacie około cztery godziny w ciągu dnia, w okresie kampanijnym w systemie 12/24 od 6 do 18 i od 18 do 6 rano. Na jednej zmianie wnioskodawcy podlegało 60 - 65 osób. Na jednej zmianie pracowało około 50 ślusarzy. W okresie remontowym podlegało mu mniej pracowników, około 20. Ubezpieczony jako kierownik warsztatu mechanicznego był odpowiedzialny za pracowników warsztatu mechanicznego, byli to ślusarze, tokarze, spawacze. Wnioskodawca przyjmował zawiadomienia o usterkach i zlecał ich naprawę, sam również dokonywał napraw maszyn, sprawdzał, mierzył. Wypełniał książki remontów prowadzone dla każdej maszyny. W okresie remontowym podlegli A. K. pracownicy remontowali urządzenia w warsztacie. Wnioskodawca pomagał pracownikom, nadzorował ich pracę, trzymał detale podczas ich spawania. Celem pracy w okresie remontowym było zadbanie o sprawność urządzeń w okresie kampanii cukrowej. Odwołujący miał biuro w budynku warsztatu na piętrze, zwracali się do niego pracownicy z wnioskami o urlop, o przepustkę, premię. W buraczarni w okresie remontowym zagrożeń nie było. W okresie poza kampanią cukrowniczą przynajmniej jeden spawacz zawsze miał co robić. Wnioskodawca często chodził razem ze spawaczem, żeby pokazać mu co ma zrobić.

Zgodnie z przyjętym przez A. K. w dniu 1 września 1987 r. zakresem czynności, jako kierownik warsztatów mechanicznych podlegał kierownikowi wydziału mechanicznego. Do podstawowych zadań i obowiązków kierownika warsztatu mechanicznego należało m.in. prowadzenie i obsługa warsztatów mechanicznych, kotlarskich, kowalskich, spawalniczych oraz urządzeń narzędziowni i narzędziowni dla wszystkich działów, remont sprzętu budowlanego, urządzeń mechanizacji zewnętrznej, remont buraczarni, dyfuzji, krajalnic, urządzeń produktowni i segregacji cukru, magazynów cukru oraz urządzeń stacji produkcji cukru pudru, remont wszystkich przenośników taśmowych i napędów mechanicznych, prowadzenie gospodarki smarowniczej urządzeń mechanicznych i zabiegów konserwacyjnych w zakresie urządzeń ruchowych, opracowanie planów zużycia materiałów i części zamiennych do remontów narzędzi, zapewnienie w zakładzie właściwego ruchu maszyn i urządzeń, współpraca z użytkownikami maszyn i urządzeń w zakresie właściwego ich wykorzystania.

W świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach pracodawca stwierdził, że w okresie od 2 maja 1985 r. do 30 listopada 1987 r. oraz w okresie od 1 lipca 1988 r. do 31 grudnia 1998 r. ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace związane z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko - techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A działu XIV poz. 24 według rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Ustalając stan faktyczny Sąd Okręgowy oparł się przede wszystkim na dokumentach zgromadzonych w aktach ZUS oraz aktach osobowych wnioskodawcy, a także zeznaniach świadków i samego ubezpieczonego. W ocenie Sądu, ubezpieczony nie wykazał wymaganych 15. lat pracy w warunkach szczególnych. Wystawione przez pracodawcę świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, w którym sporne okresy zostały zakwalifikowane jako praca na stanowisku określonym w wykazie A działu XIV poz. 24, nie jest wystarczające do takiego ustalenia. Sąd

Okręgowy odmówił wiary temu świadectwu pracy, ponieważ pozostaje ono w sprzeczności z analizy pozostałego zgromadzonego materiału dowodowego.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie A. K. nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem wnioskodawca nie spełnił wszystkich kumulatywnych warunków do uzyskania dochodzonego świadczenia. Sąd przytoczył treść art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 32 tej ustawy oraz § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, który określa zasady przechodzenia na emeryturę i zawiera wykaz stanowisk, na których praca uprawnia do tego świadczenia.

Sąd pierwszej instancji podniósł, iż zgodnie z treścią wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., do prac w warunkach szczególnych w dziale XIV pod poz. 24 wymieniona została: kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko - techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. A. K. tego rodzaju prace wykonywał w okresie kampanii cukrowej przez okres 3 - 4 miesięcy na stanowisku mechanika zmiany, kiedy to zakład pracy pracował w ruchu przy produkcji cukru. W okresie kampanii cukrowej wnioskodawca sprawował stały i bezpośredni dozór na oddziałach i wydziałach przy produkcji cukru. Podlegali mu wówczas wszyscy pracownicy, tj. ślusarze, energetycy, elektrycy, automatycy, tokarze, kierowca operator koparki. Ubezpieczony znajdował się bezpośrednio przy produkcji cukru zapewniając prawidłową i bezawaryjną pracę maszyn i urządzeń, w tym urządzeń kotłowni, turbinowni, elektrowni, wapniarni, suszarni. W okresie kampanii cukrowniczej stale i w pełnym wymiarze przebywał przy urządzeniach i maszynach w ruchu, sprawując stały i bezpośredni dozór inżyniersko - techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane były prace przewidziane w wykazie. Natomiast w okresach od dnia 2 maja 1985 r. do dnia 30 listopada 1987 r. oraz od dnia 1 lipca 1988 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. nie pracował w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W okresie remontowym zakład nie działał bowiem w ruchu, przy produkcji cukru, był to okres spokojnej pracy, nie występowały zagrożenia, zakres prac był mniejszy. W tym okresie do obowiązków A. K. jako kierownika warsztatów mechanicznych należało prowadzenie warsztatów mechanicznych, nadzorowanie planowanych remontów urządzeń, remont wszystkich przenośników taśmowych i napędów mechanicznych, przegląd sprawności urządzeń na czas kampanii cukrowej. Wnioskodawca nadzorował prace podległych mu pracowników warsztatu, tj. ślusarzy, tokarzy, spawaczy. Sąd Okręgowy zważył, że wskazana w świadectwie pracy nazwa stanowiska zajmowanego przez ubezpieczonego nie stanowi decydującego kryterium o zakwalifikowaniu do prac wykonywanych w szczególnych warunkach, wobec kategorię i w pełni wiarygodnych zeznań powołanych w sprawie świadków oraz informacji wynikających z akt. Ustalenia dokonane w przedmiotowej sprawie prowadzą do wniosku, że praca, którą w spornym okresie wykonywał wnioskodawca jedynie w okresie kampanii cukrowej była wykonywana stale i w pełnym wymiarze w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy podniósł przy tym, że odwołujący nie sprostował spoczywającemu na nim ciężarowi dowodu i nie wykazał, że praca którą wykonywał w okresie pozakampanijnym, czyli w okresie remontowym, była pracą wykonywaną stale i w pełnym wymiarze w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy wskazał, że między kontrolą i dozorem, ujętymi w wykazie A rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r., w dziale XIV pod poz. 24, a pracami podstawowymi wykonywanymi w szczególnych warunkach, powinna zachodzić bezpośrednia i funkcjonalna relacja. Kontrola określona w dziale XIV poz. 24 wykazu A odnosi się do kontroli międzyoperacyjnej, czyli między etapami (operacjami) w wytwarzaniu produkcji lub usług, na stanowiskach pracy w szczególnych warunkach. Również dozór inżyniersko-techniczny powinien być specjalistyczny, czyli sprawdzający określone normy dla produktów lub usług wykonywanych przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 września 2016 r. akt III AUa 676/16). Sąd Okręgowy w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy uznał, że wnioskodawca kwalifikowaną kontrolę i dozór w rozumieniu wykazu A rozporządzenia dział XIV poz. 24 wykonywał w okresie kampanii cukrowniczej, a w okresie remontowym sprawował kontrolę w ramach warsztatów mechanicznych, która to kontrola nie może być kwalifikowana do prac wykonywanych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych. W konsekwencji Sąd Okręgowy

stwierdził, że ubezpieczony nie wykazał spełnienia przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych, toteż oddalił jego odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiódł wnioskodawca zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie:

- przepisów prawa materialnego:

- § 2 ust 1, § 3, § 4 ust 1 pkt 3 w zw. z pozycją 24, działu XIV wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez błędną wykładnię pojęcia „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” i przyjęcie, że warunkiem wykonywania pracy w tych warunkach jest wykonywanie ich w trakcie procesu produkcyjnego, podczas gdy podobny wniosek nie wynika z literalnej treści przepisu, istotniejszy jest związek funkcjonalny pomiędzy tymi czynnościami a produkcją, nadto wykładnia funkcjonalna przepisów o prawie do wcześniejszej emerytury wskazuje, że podstawowym czynnikiem uprawniającym do otrzymania tej emerytury jest styczność pracownika z warunkami szkodliwie oddziałującymi na jego organizm, co w niniejszej sprawie miało miejsce;

- art. 184 ust 1 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez ich niezastosowanie i odmowę przyznania A. K. prawa do wcześniejszej emerytury, pomimo że spełnił on wymagania uprawniające do jej otrzymania;

- przepisów postępowania: art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie ustaleń faktycznych w sposób sprzeczny z treścią materiału dowodowego i przyjęcie, że w okresie remontowym wnioskodawca spędzał na warsztacie mechanicznym około cztery godziny, podczas gdy świadek W. D. zeznał, że cztery godziny A. K. spędzał na jego stanowisku pracy - na wirowni, co było tylko jednym z kilku stanowisk będących pod dozorem ubezpieczonego.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez zmianę decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z dnia 24 czerwca 2015 r. i przyznanie ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy trafnie przywołał jako materialnoprawną podstawę rozstrzygnięcia przepis art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1383), który przewiduje, że ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r. uzyskują prawo do emerytury po osiągnięciu wieku określonego w art. 32 ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym oraz mają niezbędny okres składkowy i nieskładkowy o którym mowa w art. 27 ustawy (tj. 25 lat dla mężczyzn). Warunek odpowiednio długiego okresu pracy w warunkach szczególnych określony został w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), okres ten winien wynosić co najmniej 15 lat, prócz tego praca ma być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (§ 2 ust. 1). Emerytura z tytułu pracy w szczególnych warunkach przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa.

W kontekście przedmiotu sporu trzeba zaznaczyć, że w orzecznictwie przyjmuje się jednolicie, iż przewidziane w art. 32 ustawy emerytalnej prawo do emerytury w niższym ustawie wieku emerytalnym jest ściśle związane z

szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej, niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 24 ustawy, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, Legalis 328408, z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, LEX nr 509022). Podzielając takie rozumienie istoty emerytury z art. 32 ustawy należy stwierdzić, że wyłącznie wykonywanie pracy w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, kwalifikują pracę jako wykonywaną w szczególnych warunkach. Znaczące przy tym są stopień uciążliwości owych czynników oraz wymagania wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia.

Zgodnie z treścią przepisu § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń w wysokości i na zasadach określonych w rozporządzeniu są tylko te okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (kryterium merytoryczne). Koniecznym warunkiem jest to, aby praca została wymieniona w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. (kryterium formalne). Praca, która nie spełnia łącznie obu tych kryteriów, nie uprawnia do emerytury w niższym wieku określonym w tym rozporządzeniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2009 r., II UK 199/08, Legalis 238923). Nawet jeśli pracodawca uznał pracę na danym stanowisku za pracę w szczególnych warunkach, taki pracownik może nie otrzymać emerytury w obniżonym wieku. Organ rentowy odmówi bowiem świadczenia, gdy praca nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2010 r., I UK 3/10, LEX nr 587974). Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy), w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy, wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 r., I UK 9/12, LEX nr 1224672).

Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, iż ubezpieczony, choć ukończył 60 lat i wykazał 25. letni okres składkowy i nieskładkowy na dzień 1 stycznia 1999 r., nie udowodnił, że pracował w warunkach szczególnych przez co najmniej 15 lat, a co za tym idzie, że nabył prawo do emerytury z tego tytułu. Argumenty zawarte w apelacji nie są wystarczające do wzruszenia wyroku w kierunku postulowanym przez ubezpieczonego.

Przedmiotem sporu między stronami było, czy w okresie zatrudnienia w Cukrowni (...) w D. A. K. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych. Zakład pracy ubezpieczonego (następca prawny) poświadczył w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych, że wnioskodawca wykonywał pracę wymienioną w wykazie A dział XIV poz. 24 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, polegającą na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług, dozoru inżynieryjno-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

W judykaturze podkreśla się, że dla oceny, czy dozór stanowi pracę w szczególnych warunkach należy mieć na względzie, iż łącznikiem jest narażenie ubezpieczonego na czynniki istniejące na stanowiskach pracy podwładnych zatrudnianych w szczególnych warunkach, a z tego punktu widzenia nie jest istotne, czy nadzór dotyczył pracy wykonywanej przez pracowników podległych mistrzom, bądź brygadzystom, czy też czynności tych ostatnio wymienionych pracowników, skoro przełożeni pracowali w takich samych warunkach jak ich podwładni. Sprawowanie w ramach zakresu czynności dozoru również nad pracami nie wymienionymi w wykazie A także nie wyłącza zakwalifikowania tego dozoru jako pracy w szczególnych warunkach. Z brzmienia poz. 24 działu XIV wykazu A wynika bowiem, że warunkiem zakwalifikowania określonego w nim dozoru i kontroli jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych jest to, aby na oddziałach i wydziałach, na których czynności te są wykonywane, jako podstawowe były wykonywane prace wymienione w wykazie A. Jeżeli zatem pracownik wykonuje bezpośrednio czynności dozoru stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy, to objęcie tym dozorem także innych prac wykonywanych na tych oddziałach i wydziałach, a nie wymienionych w wykazie A, nie pozbawia czynności dozoru inżynieryjno - technicznego charakteru pracy w szczególnych warunkach, pod warunkiem, że nie są to prace podstawowe, przeważające (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2007 r., I UK 111/07, LEX nr 375689). Między kontrolą i dozorem, wskazanymi w wykazie A rozporządzenia w dziale XIV pod poz. 24 a pracami podstawowymi wykonywanymi w szczególnych warunkach powinna zachodzić bezpośrednia i funkcjonalna relacja. Chodzi o kwalifikowaną kontrolę na tych stanowiskach, a nie o kontrolę jakąkolwiek i gdziekolwiek, a więc o kontrolę międzyoperacyjną, czyli między etapami (operacjami) w wytwarzaniu produkcji lub usług, jednak tych szczególnych, gdyż realizowanymi przez pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy w szczególnych warunkach. Również dozór inżynieryjno-techniczny powinien być specjalistyczny, czyli sprawdzający określone normy dla produktów lub usług wykonywanych przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 316/13, LEX nr 1441264).

W świetle powyższego nie ma wątpliwości, że praca wykonywana przez ubezpieczonego na stanowisku kierownika warsztatu mechanicznego nie może być zaliczona do prac w szczególnych warunkach wymienionych w wykazie A w dziale XIV poz. 24 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. A. K. nie sprawował stałego i bezpośredniego dozoru inżynieryjno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe były wykonywane prace w szczególnych warunkach objęte wykazem A rozporządzenia. W warsztacie mechanicznym w okresach remontowych pracowało około 20 pracowników, w tym jeden spawacz, poza tym zatrudnieni byli tokarze i ślusarze. Tokarze i ślusarze warsztatowi nie zostali ujęci w wykazie A załącznika do rozporządzenia. Ubezpieczony jako kierownik warsztatu brał udział w przeglądach maszyn, miał wpływ na zakres naprawy i oceniał efekty prac ekip remontowych, ale dokonywał tego pod kątem przyszłego procesu produkcji. Ponadto wykonywał także inne obowiązki, które nie były ściśle związane z dozorem np. przyjmował wnioski urlopowe, wnioski o przepustki, wnioski o premie wszystkich pracowników warsztatu mechanicznego. Okoliczności faktyczne ustalone w rozpoznawanej sprawie nie pozwalają zatem uznać nadzoru sprawowanego przez A. K. w okresach nieprodukcyjnych za pracę odpowiadającą dozorowi i kontroli, o których mowa w przywołanej regulacji. Czynności wykonywane przez wnioskodawcę nie polegały na dozorcze nad pracami spawalniczymi, skarżący wykonywał nadzór kierowniczy przede wszystkim nad pracą tokarzy i ślusarzy, gdyż te prace były wykonywane jako podstawowe w warsztacie. A. K. prowadził też gospodarkę smarowniczą urządzeń mechanicznych i zabiegów konserwacyjnych w zakresie urządzeń ruchowych, opracowywał plany zużycia materiałów i części zamiennych do remontów narzędzi, przyjmował zgłoszenia usterek i zlecał naprawę urządzeń, prowadził książki remontowe maszyn. Niewątpliwie była to inna rodzajowo praca, niż stałe i w pełnym wymiarze czasu sprawowanie dozoru, polegającego na bezpośrednim strzeżeniu prawidłowego toku produkcji i bezpieczeństwa zatrudnionych przy niej pracowników i innych osób, bowiem w okresach remontowych produkcja w cukrowni nie była prowadzona.

Powolywanie się przez skarżącego na świadectwo pracy w szczególnych warunkach, w którym pracodawca zaświadczył, że ubezpieczony, będąc kierownikiem warsztatu mechanicznego w Cukrowni (...), wykonywał pracę wymienioną w wykazie A dział XIV poz. 24, również nie przesądza o uznaniu tego zatrudnienia za pracę w szczególnych warunkach zaliczaną do uprawnień emerytalnych jako staż szczególny, bowiem ten dokument, jak wyjaśnił Sąd Okręgowy, nie jest wiążący w postępowaniu o ustalenie prawa do emerytury. Świadectwo pracy jest dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c. Stanowi więc dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Jak każdy dokument prywatny świadectwo pracy podlega ocenie sądu zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów - art. 233 § 1 k.p.c. W sytuacji, gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w przedmiocie zakresu obowiązków wnioskodawcy wynikają okoliczności przeciwne, świadectwo samo w sobie nie stanowi miarodajnego dowodu, na którym można oprzeć ustalenia o wykonywaniu przez odwołującego się zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Zważyć przy tym trzeba, że, oceniając charakter zatrudnienia ubezpieczonego w spornym okresie przez pryzmat czynności wymienionych pod poz. 25 działu XIV wykazu A, także nie ma podstaw do stwierdzenia, iż wnioskodawca legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat. W dziale XIV pod poz. 25 wymienia się

bieżącą konserwację agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Tego rodzaju prace ubezpieczony wykonywał w okresie kampanii cukrowniczej przez 3-4 miesiące w roku na stanowisku mechanika zmiany, gdyż w tym czasie zakład pracy był w ruchu, a na oddziałach i wydziałach, w których nadzorowani pracownicy zajmowali się bieżącą konserwacją maszyn i urządzeń, jako podstawowe wykonywane były prace produkcyjne przewidziane w wykazie, jednak okresy te są zbyt krótkie, aby uzupełnić brakujący staż szczególny - w wymiarze 7 lat 8 miesięcy i 15 dni.

Sumując, sprawowana przez ubezpieczonego w okresach remontowych kontrola i dozór nad pracą wykonywaną w warsztatach mechanicznych nie miały charakteru pracy w szczególnych warunkach, podlegającej uwzględnieniu do uprawnień emerytalnych na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wbrew zarzutom apelacji, Sąd Okręgowy trafnie ustalił, że praca skarżącego w Cukrowni (...) w D. w okresach remontowych nie stanowi zatrudnienia w warunkach szczególnych, o które chodzi w wykazie A dziale XIV poz. 24 załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Skutkiem tego jest niespełnienie przez skarżącego koniecznego warunku do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku, tj. posiadania 15. lat pracy w szczególnych warunkach na dzień 1 stycznia 1999 r.

Z tych przyczyn polemiczną apelację ubezpieczonego Sąd Apelacyjny oddalił na podstawie art. 385 k.p.c.